

Jacquelien de Savornin Lohman

Jkvr. Jacqueline (Jacqueliën) de Savornin Lohman werd geboren op 21 augustus 1933 in Buitenzorg, NOI. Ze was een dochter van jhr. mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman (1894-1944) en Margaretha Verwey (1901-1989). Haar ouders trouwden in 1925 in Velsen. Ze had twee oudere broers; Wite (10 januari 1927) en Allard (27 juni 1928). Haar zusje Margriet is in 1941 geboren.

Haar vader was rond 1920 naar Nederlands-Indië gegaan. In die tijd was het lastig om aan een baan te komen in Nederland. Veel van zijn familieleden zijn toen naar Indië verhuisd. Haar vader stamde uit een voornaam gereformeerd geslacht, zijn grootvader had de CHU opgericht. Haar vader werkte bij het departement van Economische Zaken in Batavia.

Voor de oorlog heeft ze heel even op school gezeten en was bevriend met de dochter van het schoolhoofd, Pien. Ze hadden allebei vlechtjes en liepen altijd gearmd en zo. Ze is in die tijd vooral gevormd in de padvinderij en was lid van de kabouters. Haar broers zaten er ook op, dat waren al echte verkenner. Scouting was in Indië echt spannend, ze gingen de natuur in om in de rivier bruggen en fortent te bouwen. In 1942 hebben ze de logboeken van haar broers uit het clubhuis gejat. Die kwamen later goed van pas, ze waren nog maar voor een deel beschreven. Ze zijn in het kamp gebruikt om aantekeningen te maken tijdens de lessen die ze daar volgden.

Begin 1942 is het gezin uit Batavia naar Bandung gevlucht omdat ze in het binnenland minder gevaar zouden lopen. Haar vader was al opgeroepen voor militaire dienst, dus die was er al niet meer bij. Ze zaten daar in het huis van een rijke familie. Na de Japanse inval gingen ze terug naar Batavia. Ze werden hun huis uitgezet door de NSB-eigenaar en hebben nog even in een ander huis gezeten, voordat ze in oktober 1942 naar het kamp Tjideng moesten. Daar heeft ze de rest van de oorlog gezeten met haar moeder, broers en zusje. De laatste anderhalf jaar moesten haar broers naar een mannenkamp Baros 6 in Tjimahi. In dat mannenkamp zaten allemaal leraren, zodat haar broers die goed konden leren, goed opgeleid werden. Ze waren alleen niet goed in Duits. Toen ze na de oorlog in Nederland naar school gingen, konden ze snel door de middelbare school heen. In Tjideng kreeg Jacqueliën les van juffrouw Koch, die lerares klassieke talen was. Van haar heeft ze schrijven en rekenen geleerd. Materiaal was er nauwelijks.

Ze moesten voortdurend verhuizen in het kamp omdat het steeds kleiner werd, terwijl er nieuwe mensen bij kwamen. Ze deden wel spelletjes met een groepje maar die werden altijd

snel verboden door de Japanners. Dan zagen ze krijt op straat om te hinkelen en kreeg je straf. Iedereen had het sowieso de hele dag druk met corvee, met een blikje een emmertje water vullen om soep te halen. Verder hielp Jacqueliën in de keuken bij het verdelen van voedsel. Ze moest de voedselnummers omroepen: 'Nummers 1 tot en met 22 eten halen in tijlamajakeuken, water meenemen, geen water, geen soep'. Ik heb nog heel lang al die nummers uit mijn hoofd gekend. Veel mensen kenden haar van het omroepen, ze zaten dan te wachten totdat ze konden eten. Als iedereen geweest was, mocht Jacqueliën als medewerker van de keuken de drum uitlikken, al zaten er stukjes lood onderin.

De bevrijding in augustus 1945 kwam eigenlijk ongemerkt, via geruchten. Ze zou geen dag aan kunnen wijzen waarop ze officieel zijn bevrijd. In die tijd kwamen allerlei krijgsgevangenen terug om hun ouders te zoeken. Ook haar broers kwamen terug naar Tjideng. Hun moeder kreeg in die tijd een officiële brief waaruit bleek dat hun vader was overleden. Hij overleed aan uitputting en ziekte op 17 oktober 1944 bij het werken aan de Pakan-Baroe spoorlijn op Sumatra. In 1946 keerde haar moeder met de kinderen terug naar Nederland. De bootreis naar Nederland was een avontuur en vreselijk tegelijk. Ze hadden nauwelijks voorzieningen, mensen verzwakten en gingen dood. Jacqueliën kwam ziek aan in Nederland, broodmager en met tropenzweren.

In Nederland doorliep Jacqueliën het laatste jaar van de basisschool en ging vervolgens naar het gymnasium op het Montessori-lyceum te Overveen. Ze studeerde rechten in Leiden en in de Verenigde Staten, en promoveerde in 1975 op een proefschrift over strafrechtspleging. Ze werkte daarna een korte tijd in het bedrijfsleven en als advocaat, om in 1972 aan de Universiteit van Amsterdam te gaan werken. In 1982 werd ze hoogleraar Sociale Hulpverlening, van 1989-1995 Jeugdhulpverlening (faculteit Onderwijskunde en Pedagogiek) aan de Universiteit van Amsterdam. Naast haar wetenschappelijke werk was ze onder meer actief in D66. In de eerste helft van de jaren negentig was ze voor die partij lid van de Eerste Kamer. Na haar pensionering maakte ze twee cabaretprogramma's en geeft scriptiebegeleiding aan studenten.

Jacqueliën de Savornin Lohman was getrouwd met Rob Soetenhorst en heeft drie kinderen. Ze overleed op 24 november 2018 na een kort ziekbed.

Meer informatie

[Niemand deed nog goede dingen | 50pluswereld | Maakt verstandige senioren slimmer](#)

[Jacqueliën de Savornin Lohman - Wikipedia](#)

[In Memoriam: Jacqueline de Savornin Lohman | In Memoriam \(atria.nl\)](#)

[Een stille verwerking | Oorlogsverhalen | Verhalen over de oorlog](#)

[Tjideng namen \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Tjideng \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Tijmahhi \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Baros 6 \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Alexander Frederik de Savornin Lohman | Oorlogsgravenstichting](#)

[Japanse interneringskaarten | Nationaal Archief](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.